

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת   גדעון סער
אליהו רבינו

3488/25/פ

הצעת חוק-יסוד : השפיטה (תיקון – רשות ערעור למדינה על זיכוי אדם בפלילים)

1. תיקון סעיף 17 בחוק-יסוד : השפיטה¹, בסעיף 17, האמור בו יסומן "א" ואחריו יבוא :
"ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא יוגש ערעור על-ידי המדינה על פסק דין פלילי אלא ברשות בית המשפט שלערעור."

דבר הסבר

סעיף 17 לחוק-יסוד : השפיטה, קובע כיום כי כל פסק דין של בית משפט בערכאה ראשונה ניתן לערעור בזכות (למעט פסקי דין של בית המשפט העליון). זכות הערעור נתונה לכל אחד מבעלי הדין שהיו צד להליך בערכאה הראשונה.

בהצעת חוק זו מוצע לקבוע כי זכות הערעור על פסק דין בעניין פלילי תהא נתונה לנאשם בלבד, ואילו למדינה, שהיא המאשימה בהליך הפלילי, תהא אפשרות הערעור מצומצמת יותר בכך שתהא טעונה רשות של בית המשפט שלערעור.

זכות הערעור של המדינה תוגבל לפי הצעת החוק האמורה משום שלמדינה, כמאשימה, מוקנית עוצמה רבה אל מול הנאשם, הן במשאבים והן בסמכויות שמוקנות לה בדין. על פי מחקרים אמפיריים שנערכו בישראל התביעה שולטת במידה רבה בהליך הפלילי וסיכוייה של המדינה להצליח בערעור פלילי גבוהים מאד. לעומת זאת, סיכויי הנאשם להצליח בערעור ושתתקבל עמדתו נמוכים באופן משמעותי. בהתאם לכך, שיעורי ההרשעה בישראל גבוהים באופן מיוחד כשמואשמים מורשעים ברוב מכריע של התיקים. על מנת לאזן את כוחה העודף של המדינה בהליך הפלילי, יש מקום להגביל את זכותה של המאשימה לערער על פסק דין פלילי ולהותירה לשיקול דעת בית המשפט שלערעור במקרים מיוחדים. בנוסף, זיכוי של אדם בערכאה המקורית מעיד על שהתעורר לפחות 'ספק סביר' בקרב בית המשפט. קביעה משפטית זו תרחף תמיד סביב ההליך, גם במקרים של ערעור, ולכן יש לצמצם את הזכות לערער על קביעה זו.

טעם נוסף להגבלת זכות הערעור של המדינה על פסק דין פלילי נעוץ בעקרון "הסיכון הכפול" שלפיו

¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 78.

אין להעמיד אדם בסיכון של הליך נוסף לאחר שהליך קודם באותו עניין הסתיים. ניתן לראות בסיומו של הליך בערכאה הראשונה, לאחר שבית המשפט אמר את דברו והגיע להכרעה שיפוטית – כשלב שממנו ואילך אין מקום להעמיד נאשם בסיכון כפול אלא במקרים חריגים ויוצאים מן הכלל.

בנוסף, אדם אשר זוכה לאחר כל הליכי החקירה והתביעה אשר ככלל נמשכים זמן רב מאד, אין סיבה, כדבר שבשגרה, להמשיך ברדיפתו. הדברים מתחזקים נוכח הפגיעה המהותית שיש בהליכים הפלילים על אורח חייו של הפרט, פגיעה אשר מתבטאת הן במישור האישי-נפשי-משפחתי והן במישור הכלכלי והעסקי.

יצוין, כי הגבלות משמעותיות על זכותה של המדינה כמאשימה לערער על פסק דין בהליכים פליליים קיימות במדינות רבות בעולם, ובהן בריטניה, קנדה, אוסטרליה, רבות ממדינות ארצות הברית ועוד. הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת גדעון סער (פ/24/409), על ידי חברת הכנסת קרן ברק (פ/24/410 ; פ/24/3690), על ידי חבר הכנסת שלמה קרעי (פ/24/1518 ; פ/24/3353) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת שרון מרים השכל (פ/25/525) ועל ידי חבר הכנסת שלמה קרעי (פ/25/526).

הצעת החוק זהה לפ/25/526 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ל' בסיוון התשפ"ג (19.06.2023)